

Nominien taivutus (nimisõnade käänamine): yksikön partitiivi (ainsuse osastav)

1. suomen (V +) -ta, -tä viron **-d** yksitavuiset sanat, jotka päättyvät vokaaliin tai diftongiin:

maa/ta *maa/d*
suo/ta *soo/d*
suu/ta *suu/d*

MYÖS: *mai* : *mai/d* 'toukokuu'
krae : *krae/d* 'kaulus'

2. suomen -a, -ä viron Ø

a) kaksitavuisetsanat, joissa on kaksi lyhyttä tavua:

talo/a *tal* kylä/ä *küla*
isä/ä *isa* pesä/ä *pesa*

MYÖS: *ema*, *vana*, *vaba*, *tädi*, *onu*,
elu

joke/a *jõge* mäke/ä *mäge*
tupa/a *tuba* vika/a *viga*

MYÖS: *õde*, *nuga*, *rida*, *pada*, *sada*,
sig

* Tässä ryhmässä **NOM = GEN = PART**, astevaihtelusanoissa **NOM = PART**.

b) kaksitavuisetsanat, jotka loppuheiton takia ovat lyhentyneet nominatiivissa yksitavuisiksi:

jalk/a *jalga* metsä/ *metsa*
lehte/ä *lehte* sauna/a *sauna*
linna/a *linna* 'kaupunkia'

pelto/a *põldu* lintu/a *lindu*

MYÖS: *vend* : *venda*, *kool* : *kooli*, *riik* : *riiki*,
õhk : *õhku*, *kask* : *kaske*

Viron kuusi paikallissijaa (kohakäänded): kolme sisäpaikallissijaa (illatiivi-sisseütlev, inessiivi-seesütlev ja elatiivi-seestütlev) ja kolme ulkopaikallissijaa (allatiivi-alaleütlev, adessiivi-alalütlev ja ablatiivi-alalütlev)

Illatiivi

1. suomen -seen viron **-sse**

taivaa/seen *taeva/sse*
huonee/seen *hoone/sse* 'rakennukseen'
hampaa/seen *hamba/sse*
kirjee/seen *kirja/sse*

2. suomen -Vn viron Ø

metsä/än *metsa*
sauna/an *sauna*
linna/an *linna* 'kaupunkiin'
jalka/an *jalga*
tunti/in *tundi*
Tallinna/an *Tallinna*
Tartto/on *Tartu*
Suome/en *Soome*

3. suomen -hVn viron **-hV**

maa/han *ma/ha*
suu/hun *su/hu*
suo/hon *so/hu*
pää/hän *pä/he*

-sse on virossa yleisin

illatiivinpäätte, joka voi liittyä kaikkiin vartaloihin. Muut illatiivinmuodot ovat **sse**-illatiivin rinnakkaismuotoja, joita käytetään vain tietyistä sanatyypeistä ja tietyssä merkityksessä. **-sse** liittyy **genetiivin vartaloon** ja voi siis liittyä myös **heikkoasteiseen vartaloon** – toisin kuin suomen illatiivin päätte

Lyhyt illatiivi (lühike sisseütlev) ilmaisee paikkaa ja vastaa kysymykseen *kuhu?* 'minne'? (neljä muodostamistapaa)

a) Jos sana on nominatiivissa yksitavuinen ja loppuheittonen, on illatiivin muotona kaksitavuinen vahva-asteinen vokaalivartalo: ILL=PART.

Lähen *metsa*, *kooli*, *linna*, *sauna*,
poodi, *randa*.

Panen *kotti* 'laukkuun', *kappi*
'kaappiin', *selga*, *jalga*.

Samanlaista ill-muotoa käyt. myös joistakin kaksitavuisista paikannimistä:

Lähen *Soome*, *Rootsi*, *Tallinna*,
Tartu, *Pärnu*.

MUTTA: *Lähen Eestisse*, *Poolasse*,
Norrasse, *Moskvasse*.

b) Jos sanan nominatiivissa on kaksi lyhyttä tavua (lyhyt konsonantti kahdenlyhyen vokaalin välissä), illatiivissa konsonantti **geminoituu**.

tal

tal : *tallu* maja : *majja*

küla : *külla* tuli : *tulle*

pesa : *pressa* meri : *merre*

lumi : *lumme* süli : *sülle*

Jos nom. on **g, b, d**, ill. on **kk, pp**,

tt. Jos nom. on **s**, illat. on **tt**.

jõgi : *jõkke* *rida* : *ritta*

mägi : *mäkke* *pada* : *patta* 'pataan'

sega : *sekka* 'sekaan' *sõda* : *sõtta*

tuba : *tuppa* *vesi* : *vette*

raba : *rappa* *käsi* : *kätte*

abi : *appi* *esi* : *ette*

Lyhyen illatiivin (lühike sisseütlev) muodostamistavat (jatkuu)

c) Jos sana on nominatiivissa yksitavuinen, loppuheittonen ja kaksivartaloisen, on illatiivin päätteensä **-de**, joka liittyy **konsonanttivartaloon**.

keel : *keel/de* 'kieleen'
meel : *meel/de* 'mieleen'
suur : *suur/de* 'suureen'
noor : *noor/de* 'nuoreen'
äär : *äär/de* 'ääreen'
uus : *uu/de* 'uuteen'
viis : *vii/de* 'viiteen'
õis : *õi/de* 'kukkaan'
kõis : *kõi/de* 'köyteen'
lääs : *lään/de* 'länteen'

Muutamaan pitkään vokaaliin loppuvissa yksitavuisissa sanoissa illatiivin päätteensä on **-ha, -he, -hu**.

maa : *ma/ha* 'maahan'

pea : *pä/he* 'päähän'

soo : *so/hu* 'suohon'

suu : *su/hu* 'suuhun'

NB!

Tõlgi eesti keelde. 'Käännä viroksi'

Lähen jaama. 'Menen asemalle'

Buss sõitis peatusesse. 'Bussi ajoi pysäkillä'

Ülejäänud kohakäänded:

Inessiivi (seesütlev)

suomen -ssa, -ssä viron -s
kylä/ssä küla/s

NB! Kirjutan sulle soome keeles.
'Kirjoitan sinulle suomeksi.'

Olen heas tujus. 'Olen hyvällä tuulella.'

Tal on mantel seljas. 'Hänellä on takki päällä.'

Elatiivi (ssetütlev)

suomen -sta, -stä viron -st
uude/sta talo/sta uues/st talu/st

NB! Ta on mehest noorem. 'Hän on miehestä nuorempi.'

Sellest rahast piisab. 'Se raha riittää.'
Trepist üles/alla. 'Portaita ylös/allas.'

Allatiivi (alaleütlev)

suomen -lle viron -le
maa/lle maa/le

kahde/lle naise/lle kahe/le naisele

Adessiivi (alalütlev)

suomen -lla, -llä viron -l
kolme/lla lapse/lla kolme/l lapse/
kylmä/llä talve/lla külma/l talve/l

NB! Käin tööl, seenel, marjul. 'Käyn töissä, sienessä, marjassa.'

Ablatiivi (alaltütlev)

suomen -lta, -ltä viron -lt
toise/lta saare/lta teise/lt saare/lt

NB! Tulen töölt, koosolekult. 'Tulen töistä, kokouksesta.'

Nominien (nimisõna) taivutus (käänamine):

Translatiivi (saav)

suomen -ksi viron -ks
puu/ksi puu/ks
naapuri/ksi naabri/ks

NB! Ta jääb hiljaks. 'Hän myöhästyy.'

Laps jäi haigeks. 'Lapsi sairastui.'

Terminatiivi (rajav)

on sijamuoto, joka puuttuu suomen kielestä. Sen merkitys on sama kuin suomen postpositiorakenteella asti, saakka.

sijapäätte -ni

Nad jalutasid metsani. 'He kävelivät metsään asti.'

Tee viis mererannani. Tie vei merenrantaan (saakka).

Tartust Tallinnani on 186 km.

Tartosta Tallinnaan on 186 km.

Essiivi (olev)

Kuten muutkin sijapäätteet liittyy -na genetiivin varjaloona ja voi siis liittyä, toisin kuin suomessa, myös heikkoasteiseenmuotoon.

suomen -na, -nä viron -na
lapse/na lapse/na
leske/nä lese/na

NB! Laps tundis end haigena. 'Lapsi tunsi itsensä sairaaksi.'

Abessiivi (ilmaütlev)

on virossa yleisempi kuin suomessa. Sitä käytetäänniisäksi kaikissa niissä tapauksissa, joissa suomessa on ilman + part., jausein myös -ton, -tön -karitiivin vastineena.

suomen -tta, -ttä viron -ta
tule/tta tule/ta
leivä/ttä leiva/ta

NB! Olen (ilma) rahata. 'Olen ilman rahaa, rahaton.'

Tulin siia sõbrata. 'Tulin tänne ilman ystävää.'

sabata koer 'hännätön koira'.

Nimisõna käänamine

Komitatiivi (kaasaütlev) Viron kom. poikkeaa suomen kom. sekä muodostukseltaan että käytöltään.

suomen kanssa viron -ga
lapsen kanssa lapse/ga
työn kanssa töö/ga

NB! Sõidame laevaga, autoga, rongiga, bussiga, taksoga.

'Matkustamme laivalla, autolla, junalla, bussilla, taksilla.'

Kirjutan pliiatsiga, masinaga. 'Kirjoitan kynällä, koneella.'

heleda peaga tüdruk 'vaaleatukkainen tyttö'

prillidega mees 'silmäläspäinen mies'

lipsuga noormees 'nuori mies, jolla on solmio'

Terminatiivissa, essiivissä, abessiivissa ja komitatiivissa **adjektiiviatribuutti ei taivupääsanansa mukaan, vaan on genetiivissä:**

Ootame homse õhtu/ni

'Odotamme huomiseen iltaan asti.'

Tundsin teda noore tüdrukuna.

'Tunsin hänet nuorena tyttönä.'

Tutvusin huvitava inimesega.

'Tutustuin mielenkiintoiseen ihmiseen.'

Suure vaeva/ta ei saavuta midagi.

'Ilman suurta vaivaa ei saavuteta mitään.'

Vielä kerran kieltosanoista ei ja mitte

Kielto sanaa *ei* käytetään vain verbin persoonamuotojen kanssa. Infinitiivien sekä muiden sanaluokkien kanssa käytetään kielto sanaa *mitte*.

- ✧ Ma ei ole rõõmus.
- ✧ Ma ei suitseta.
- ✧ Me ei räägi.
- ✧ Poisid ei istu.
- ✧ Ma ei ole kunagi lennanud.
- ✧ Kas sa tahad jäätist?
- ✧ Olla või mitte olla?
- ✧ Palun mitte suitsetada!
- ✧ Palun mitte rääkida!
- ✧ Palun mitte istuda!
- ✧ Mina ka mitte.
- ✧ Mitte jäätist, vaid limonaadi.
- ✧ Mitte mina ei taha jäätist, vaid tema.

Harjutus: Pane sulgudes olevad sõnad ainsuse osastavasse!

1. Ma ei oska inglise (keel)
2. Mul on kaks (vend)
3. Ma ei taha (see rätik), tahan (sinine)
4. Reis Tallinnast Tartusse kestab kohm (tund) 5. Kuuendal detsembril tähistame (iseseisvuspäev) 6. Kas sa tunnend (see noor üliõpilane) 7. Kas sul on (vaba aeg) ? 8. Tahaksin näha Tartu (ülikool) ja Tallinna (uus sadam) 9. Ma mäletan hästi su (vana auto) 10. Vahetan (raha) ja ostan paar (odav raamat)
11. Olen Soomes kaks (nädal), aga mu ema oli siin kuus (kuu) 12. Kuulan meelsasti (kerge muusika) Mu isa teeb (raske töö) 14. Ta tunneb (viis või kuus meeldiv eestlane)
15. Isa ootab (poeg), ema tahab (tütar)
16. Kaks (mees) loevad (leht) 17. Buss hilineb kümme (minut)

Harjutus: Pane sulgudes olevad sõnad ainsuse sisseütlevasse käändesse!

1. Tulen sulle (sadam) vastu. 2. Millal sa sõidad (Helsinki) ?
3. Kas läheme õhtul (kino) ? 4. Tõlgi see lause eesti (keel)
5. Tuleme laupäeval teile (küla) 6. Kas nad ostavad maja (linn) või maale? 7. Pärast me läksime (see uus kohvik)
8. Nad sõidavad õhtuse bussiga (Tartu) 9. Oja voolas (jõgi) 10. Lapsed lähevad (meri) ujuma. 11. Auto sõitis aeglaselt (mägi) 12. Lapsed, tulge kiiresti (tuba)
13. Kirjutan artikli (ajaleht) 14. Pane lilled (paber)
15. Kõik luuletused on kogutud (üks paks raamat)
16. Istume (auto) 17. Laps kukkus (vesi)
18. Pane ostud (see suur kott) 19. Sa pead minema veel (pood) 20. Panen saapad (jalg) ja kindad (käsi), mütsi (pea) ja kasuka (selg)
21. Lained veeresid (rand) 22. Sõidan suveks (Eesti), aga mu sõbrad lähevad (Rootsi) või (Soome)
23. Rühm läks (vana hoone) 24. Ema läheb (köök) ...

Harjutus: Muuda sulgudes olevad sõnad vajalikku käändesse:

a) inessiivi

- “Estonia” teater asub (Tallinn) Mitu kuud on (aasta)
...? Lapsed käivad (kool) Meil on (kodu) kass.
Mehe käed on (tasku) Kirjutan kirja soome (keel)
Ma naen sind (sadam) Kas sa elad (see maja)
..... Nad saavad kokku (kohvik) Kas (see jõgi)
..... on kalu? Raamatud on (teine tuba)
..... Ema peab käima (pood)

b) elatiivi

- Olen pärit (Tartu) Sõidame suveks (linn) maale.
Lapsed tulid (kool) Kas sa tead midagi (see romaan) ...
..... ? (Noorem tütar)
saab insener. Räägime (üks huvitav raamat)
..... See film on (kaks meest)
ja (üks naine)

Harjutus. Muuda sulgudes olevad sõnad vajalikku käändesse!

c) allatiivi

- Ostan oma (mees) raamatu. (Üks inimene)
..... on see raske. Lapsed sõidavad (maa)
Räägin sellest (üks tark inglane)
Ma helistan (sina) Anna see raamat oma (vanem vend) ...
..... !

d) adessiivi

- Helistan sulle (järgmine päev) Tulen Tallinna
(järgmine suvi) (Ema ja isa)
..... on palju tööd. (Reis) näeme palju huvitavat.
(Meie) ei ole aega. Kas sa oled (õhtu)
kodus? (Noor perekond) on oma korter.

e) ablatiivi

- (Turg) võib osta õunu. Kuulsin seda oma (vana sõber)
..... Ta sai kirja (hea tuttav)
(Inglismaa) Küsi (tema), kus
ta eile oli. (See kirjanik) tuleb varsti uus
romaan.

Harjutus. Muuda sulgudes olevad sõnad vajalikku käändesse!

a) translatiiv

Tüdruk tahab saada (õpetaja) (Tänane päev)
..... on meil palju tööd. Haige sai (terve)
(Esimene kord) piisab. Kas sa tahad
kasvada (suur) ja (tark inimene)..... ?

b) terminatiiv

Siit on (kirik) kaks kilomeetrit. Ootan teid (kell 8)
..... Tuleb (lõpp) vastu pidada.
Asfalttee jätkub (mererand) Kas see teade jõudis
(sina)?

c) essiiv

(Kuulus kirjanik) on ta kõikjal tuntud. Olen Tallinnas
(turist) (Laps) oli ta väga vaikne. Minu
vend töötab (arst) Päev tundub (pikk)

d) komitatiiv

Kas sa tulid Tallinna (laev) ? Buss sõidab Tallinnast Tartu
kolme (tund) Tulen sulle (auto) vastu.
Näen sind tihti (üks pikk poiss) Sain
kokku oma (endine õpetaja) Ma
kirjutan (sinine pliiats)